

ВИСТАВКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ АМУ. 2008–2009 рр.

Зусиллями Академії мистецтв України, її структурними підрозділами систематично проводяться наукові, науково-практичні, теоретичні конференції, конкурси, фестивалі, творчі акції та заходи, у яких беруть участь академіки і члени-кореспонденти АМУ. Одним з важливих напрямків діяльності Академії є популяризація мистецтва, як професійного, такі на-родного, а також підтримка талановитої молоді.

На початку 2008 року у виставковій залі Академії експонувалися самобутні роботи заслуженого майстра народної творчості України, різьбяря і художника Василя Сідака із села Середнє, що під Ужгородом. Народившись понад шість десятиліть тому у багатому лісамі карпатському краї, майстер з дитинства любив працювати з деревом. Його творчий світогляд формувався під впливом традицій закарпатських різьбярів. Майстрові належить більш трьохсот дерев'яних скульптурних композицій, близько 20 з яких було представлено на виставці. Вони засвідчили, що їх автор досконало володіє мистецтвом художньої обробки деревини – липи, дуба, горіха та ін.

Головні герої творів майстра – знайомі з дитинства селяни-верховинці, улюблені сюжети – сцени буденної праці, дозвілля, традиційних звичаєвих дійств («Купання коней», «Свято пастушків на Воловеччині», «Бетлегем»), мотиви сакральної тематики, портрети. Вражають мистецькою довершеністю жанрові рельєфні композиції («Бабуся з онуками», «Мій рідний край» тощо).

Приємно усвідомлювати, що, так би мовити, з благословення Академії мистецтв України Василь Сідак удостоєний Національної премії України ім. Тараса Шевченка 2008 року.

У лютому 2008 р. відбулася персональна виставка живописних творів члена-кореспондента АМУ, заслуженого діяча мистецтв України, професора Віри Іванівни Барінової-Кулеби, творчий доробок якої є своєрідним явищем українського мистецтва. На виставці експонувалося близько 70 творів різних жанрів, написаних у традиціях неофольклоризму, прийнятих незмірно любов'ю художниці до малої батьківщини – Полтавщини, народних звичаїв і традицій. Як каже Віра Іванівна, то є картини з життя, життя її родини, односельців. Вони позначені своєрідним авторським стилем і перекликаються з піснями – толіричними, «притишеними» («Моя мама», «Місточок через річку Вільшанку», натюрморти з квітами), то жартівливими («Не цілуй мене Іванку, гуси побачать»), а то нестримно веселими, позначеними добродушним гумором (жанрові сценки серії «На ярмарку у Сорочинцях» тощо).

Чільне місце в експозиції зайняла світла за настроєм емоційно піднесена картина «Синочок мій». Немовля зображене Вірою Іванівною у дерев'яній колісці, яку ще батько колисав зробив для неї. Маля простягає рученята назустріч матері, відтак і глядачеві. Узагальнений образ Матері, сповнений високої духовності, втілено у полотнах «Катерина» та «Нічого кращого немає». Востаннєму молоді мати обіймає сповите немовля у світлиці української хати, зобразами ушитих рушників, мальованими глечиками на ослоні та іншими речами побуту, що їх обожнює художниця.

У творах портретного жанру Віра Іванівна виявляє себе як тонкий психолог. В експозиції привертати увагу автопортрет художниці, портрети її онуків, символічні образи визначних постатей української культури – Лесі Українки, В'ячеслава Чорновола (в образі орача) та ін.

Загалом виставка творів В. Барінової-Кулеби набула значного розголосу, користувалася успіхом у глядачів.

До Міжнародного дня театру (березень 2009 р.) була відкрита виставка «Академіки і члени-кореспонденти АМУ у вітчизняному театрі й театрознавстві». Експозиція виставки певною мірою висвітлила минуле і сьогодення національного школи мистецтва. Експонувалися фотографії та історичні матеріали, присвячені фундаторам вітчизняної театральної школи – Миколі Лисенку, Іванові Карпенку-Карому, Лесю Курбасу, Гнатові Юрі, Амвросію Бучмі, іншим діячам театру і кіно, а також сучасним митцям та педагогам.

Відкриття художньої виставки «Світ левкасу». 2009

Одним з важливих завдань Академії є підтримка талановитої творчої молоді. З метою ознайомлення з творчими роботами вихованців та викладачів провідних театральних навчальних закладів України в стінах АМУ проведено виставку театально-декораційного мистецтва. Чи не найбільше увагу глядачів привертала роботи студентів Одеського театального училища – театральний реквізит, сценічні костюми, аксесуаритощо. Виставка цілком користувалася успіхом у відвідувачів, приємно було бачити хлопчаків, які захоплені розглядали бутафорську зброю, дівчат, що зацікавлено придивлялися до «венетіанських» масок, казкових суконь, віртуозно виконаних копій костюмів різних епох. Наразі юне покоління долучалося до високого мистецтва. Серед гостей виставки були діячі культури, письменники, дипломати, голова Наглядової ради Міжнародного благодійного фонду «Україна 3000» Катерина Ющенко.

До Всесвітнього дня довкілля 5 червня у приміщенні Академії за активної участі Інституту проблем сучасного мистецтва АМУ відкрилася фотовиставка-конкурс – «Зміна клімату: подбай про свою планету». Фотоконкурс проводився з ініціативи Представництва ООН в Україні, Міністерства охорони навколишнього природного середовища України та за підтримки Компанії Olympus. Цей захід мав на меті привернути увагу до проблем зміни клімату та заохотити відповідальне ставлення українців до навколишнього середовища.

30 – 31 жовтня відбулась чергова творча акція «Мистецтво молодих», присвячена проблемам молодих кінорежисерів. Такі заходи Академія проводить щороку, репрезентуючи різні види мистецтва – образотворче, кіно, театр, музичне. Під час акції діяла виставка дипломних проєктів художників кіно – випускників НАОМА, де найдостойніші молоді спеціалісти представляли свій доробок, знайомили зі своїми творчими досягненнями, обмінювалися досвідом. Кращі роботи були відзначені спеціальними дипломами, як вручив переможцям президент Академії мистецтв України А.В. Чебикін. Після вручення нагород відбувся перегляд кращих робіт представників кіношкіл України.

В. Гонтаров.
Тарасова доля.
Полотно, олія.
1999

2008 року Україна відзначала драматичну, чорну дату у своїй історії – 75 річницю Голодомору – штучного геноциду, організованого комуністичним режимом терору, котрий забрав життя майже чверті українського населення. Донині важко знайти ти родину, попередні покоління якої не постраждали б у ті важкі часи. У виставковій залі АМУ була розгорнута експозиція плакатів «Україна. 1932–33. ГОЛОДОМОР» Харківської асоціації дизайнерів-графіків «4-й БЛОК» з метою вшанування пам'яті мільйонів загиблих.

Графічні твори вражали гостротою художнього вирішення, особливим емоційним ладом. Створені митцями символічні, лапідарно узагальнені художні образи викликали належну реакцію, наштовхували на роздуми про трагічне минуле українського народу. В експозиції домінували чорний і білий кольори, як добро і зло, як життя і смерть, та часом вкраплювався червоний, мов спалах кольору крові безневинно померлих мученицькою голодною смертю.

2009 року під егідою ЮНЕСКО відзначалась ювілейна дата всесвітньо відомого письменника Миколи Васильовича Гоголя. Ряд заходів було здійснено і в Академії мистецтв України. Так, до 200-ліття від дня народження видатного майстра слова відбулася персональна виставка живописних полотен заслуженого художника України, академіка АМУ Віктора Миколайовича Гонтарова – знаного митця, професора, викладача кафедри монументального живопису Харківської державної академії дизайну та мистецтв. З-поміж картин, які висвітлюють різні сторони життя народу та природи України, зокрема Слобожанщини («Смерть на полі», 1993; «Стара пісня», 1998; «Що таке любов», 2002; «Колодязь», 2002; «Слобожанський краєвид», 2005), експонент представив серію полотен під загальною назвою «Мій Гоголь».

Крізь призму філософського світосприйняття художник переосмислює багатогранну творчість геніального письменника-українця в своїх картинах-фантазіях органічно поєднує образи Гоголя і героїв його уявних казково-містичних мотивами. Його твори притаманна певна загадковість. Досить згадати хоча б того чорного ворона, присутнього у кількох картинах, який пильним оком щось вистежує. Перед глядачем розгортаються сцени сільських

*В. Сідак. Щедрувальники.
Дерево, різблення. 2006*

світський живопис на дереві». Наразі проект тривав близько 5 років, участь у ньому взяли більше ста художників з різних міст України, в результаті побачив світ тритомний альбом «Світ левкасу». Останній був презентований академіком Миколою Стороженком. Як зазначив Л. Ліберман, це видання розіслано майже у 40 найвідоміших музеїв та бібліотек світу. Мистецький проект мав широкий розголос і дістав ряд схвальних відгуків.

Зі зразкамивисокоестетичного сучасного мистецтва, що принесло авторам не тільки всесвітнє визнання, а й звання почесних членів сенату Римської академії, мали змогу ознайомитися гості виставки. Перед очима глядача постали фантастичні крилаті істоти – янголи й святі, певною мірою схожі на самого автора, львівського художника О. Денисенка. Метафізичні, глибоко філософські за суттю твори цього майстра дещо нагадують старовинні манускрипти («Пошук рівноваги». Дошка, левкас, олія. 2009). Левкаси М. Журавля, автора проекту «Пасіка», можна роздивлятися безкінечно довго. Його безтілесні люди-духи існують окремо від простору і часу, немов би розчиняючись і зникаючи на тлі сакральних знаків та символів («Подарунки для сина». Полотно, олія. 2008). Екзистенційний живопис львівського художника Б. Буряка позначений розмаїттям барв, складною фактурою, динамічною композицією, експресією, при цьому великі площини чистих кольорів, поєднуючись, створюють нову реальність. («Стара церква». Полотно, олія. 2004). Творчість художника існує на межі фігуративного і абстрактного.

Відвідувачів виставки зацікавленорозглядалитвори, виконані засобами такої старовинної класичної техніки живопису, як левкас.

буднів, козацької минувшини, у деяких композиціях несподівано проступає знайомий профіль. Своєрідно драматизована епічність сюжетів, сріблястий колорит з м'якими нюансами кольорних співвідношень – прикметні ознаки суто індивідуального творчого почерку художника. Його роботи дістали високу оцінку у засобах масової інформації, відзначені різними нагородами. А за серію полотен "Мій Гоголь" і цикл живописних робіт «Рік 33. Україна», «Затемнення», «Лихоліття», «Рік 33. Останній Кобзар» Віктор Гонтаров удостоєний Національної премії України ім. Тараса Шевченка 2009 року. Болісно усвідомлювати, що видатний художник і педагог Віктор Миколайович Гонтаров передчасно пішов з життя (7 липня 2009 року).

У жовтні 2009 року відомий колекціонер Леонід Ліберман у залах Академії представив проект «Світ левкасу». У давнину левкасом називали ґрунт дерев'яної дошки в іконопису. У рамках проекту експонувалися твори українських художників – членів Римської Академії модерного мистецтва Бориса Буряка, Олега Денисенка, Миколи Журавля. Сучасні митці, як сказав у вступній промові Л. Ліберман, «реанімували

На відкритті виставки творів різьбяр Василя сідака. 2008

Наприкінці 2009 року, у переддень новорічних і різдвяних свят, відкрилася експозиція графічних творів заслуженого художника України, члена-кореспондента АМУ Сергія Якутовича. При відкритті виставки у вступному слові президент АМУ Андрій Чебикіно характеризував митця, як талановитого, багатогранного художника, що має свій індивідуальний почерк, досконало володіє різним технічним методом графічного мистецтва. В експозиції знайшли своє місце ілюстрації до творів М. Гоголя та ряд портретів письменника. Над графічною олією художник працював тривалий час. 2003 року виїхав до Польщі з «Тарас Бульба» з ілюстраціями С. Якутовича. Далі був величезний за обсягом образотворчий матеріал для одноіменного кінофільму, створеного режисером В. Бортком. Художник виконав майже тисячу ескізів декорацій, костюмів, предметів реквізиту, а також ряд розкадровок мізансцен. 2008 року С. Якутович працював над ілюстраціями до творів «Вечори на хуторі поблизу Диканьки», «Миргород», збірки «Гоголь. Всі повісті».

Зокремими зразками названих графічних циклів глядачотримав можливість ознайомитися в залах Академії. Перед відвідувачами постали образи знаних з дитинства літературних героїв: колоритної, хитруватої і веселої Солохи, красуні Оксани з коханим Вакулою, ненаситного Пацюка, зворушливо-турботливих старосвітських поміщиків Пульхерії Іванівни та Афанасія Івановича, Івана Івановича й Івана Никифоровича, сміливих козаків, мудрих селян – яка багата палітра художніх образів, характерів, емоцій, яким живими сприймаються ці образи! Загалом творчість Сергія Якутовича – яскраве явище сучасного українського мистецтва.

Виставкова діяльність Академії мистецтв України – однієї з провідних державних установ в царині мистецтва, широкий діапазон репрезентованих робіт, що віддзеркалюють художні процеси в культурному середовищі України – все це сприяє збереженню і примноженню мистецьких традицій, розвитку професійної і народної творчості, підтримці молодих митців, піднесенню естетичних смаків суспільства.

Оксана АНТОНЮК
Мистецтвознавець